Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Nuorten yhdenvertainen kohtelu työmarkkinoilla”

(oma-aloitteinen lausunto)

(2023/C 293/08)

Esittelijä: **Michael McLOUGHLIN**

Komitean täysistunnon päätös	20.1.2022
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
	oma-aloitteinen lausunto
Vastaava jaosto	työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus
Hyväksyminen jaostossa	31.5.2023
Hyväksyminen täysistunnossa	15.6.2023
Täysistunnon numero	579
Äänestystulos	
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	217/0/6

1. **Päätelmät ja suositukset**

1.1 Äskettäin annetussa direktiivissä riittävistä vähimmäispalkoista EU:ssa ei käsitellä kattavasti kysymystä nuorten vähimmäispalkoista. Direktiivissä ei säädetä yhdestä ainoasta kaikille sopivasta toimintamallista, vaan koska kyse on laaja-alaisesta kehyksestä, siinä päinvastoin otetaan huomioon erilaiset perinteet ja lähtökohdat ja vahvistetaan työmarkkinaosapuolten ja työehtosopimusneuvottelujen roolia. Kysymystä nuorten vähimmäispalkoista käsitelläänkin eri jäsenvaltioissa eri tavoin, mikä on huomionarvoinen seikka. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) suosittelee, että Euroopan komissio, jäsenvaltiot ja työmarkkinaosapuolet tarkastelevat tätä kysymystä direktiivin mukaisesti ja ehdotetun, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistamista EU:ssa koskevan neuvoston suosituksen hengessä. ETSK kehottaa jäsenvaltioita ja työmarkkinaosapuolia käyttämään harkintavaltaansa syrjimättömällä tavalla.

1.2 ETSK katsoo, että Euroopan nuorison teemavuosi 2022 tarjosi tilaisuuden tarkastella nuoriin vaikuttavia tärkeitä kysymyksiä ja tehdä merkittäviä poliittisia aloitteita, jotka hyödyttävät nuoria tai joilla pyritään vaikuttamaan heidän asemaansa yhteiskunnassa. Koska nuorten tuloksellinen osallistuminen työmarkkinoille on tärkeää, heidän ensimmäisen osallistumiskokemuksensa pitäisi olla myönteinen. Toimenpiteet, joissa heitä kohdellaan epäsuotuisammin pelkästään heidän ikänsä perusteella, ovat haitallisia. ETSK suhtautuukin myönteisesti 9. toukokuuta 2023 virallisesti käynnistettyyn EU:n osaamisen teemavuoteen, sillä se toimii poliittisena kannustimena elinikäiselle oppimiselle ja antaa uutta pontta EU:n vuoden 2030 sosiaalisten tavoitteiden saavuttamiselle.

1.3 Nuorten työttömyysetuuksia ja avustuksia koskevat erillissäännöt voivat vaikuttaa nuorten työmarkkinatilanteeseen ja heidän kykyynsä käyttää oikeuttaan liikkua vapaasti EU:ssa. Jäsenvaltioilla on toimivalta päättää sosiaaliturvajärjestelmiensä rakenteesta ja sisällöstä. ETSK kehottaa niitä noudattamaan tässä yhteydessä syrjimättömyyden periaatetta, etenkin kun on kyse vapaasta liikkuvuudesta. ETSK suosittelee, että komissio kerää asiaa koskevia tietoja ja kansallisia käytäntöjä tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten kanssa ja jatkaa asian käsittelyä ottaen huomioon myös uuden ehdotuksen neuvoston suositukseksi työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistamisesta EU:ssa.

1.4 Nuorille tarjottavat harjoittelujaksot ammatillisessa toimintaympäristössä ovat usein ratkaiseva askel työelämään integroitumisen kannalta. Palkattomat tai korvauksettomat työharjoittelut voivat vaikuttaa hyvin kielteisesti nuorten kokemuksiin työmarkkinoista. ETSK painottaa joulukuun 2022 täysistunnossa hyväksymäänsä päätöslauselmaa sekä Euroopan parlamentin päätöslauselmaa ja kehottaa muita EU:n toimielimiä ja elimiä, myös komissiota, kiinnittämään tähän asiaan enemmän huomiota konkreettisena osoituksena sitoutumisestaan nuorten asiaan Euroopan nuorison teemavuoden jälkeen. Hyvin lyhyestä työharjoittelusta ja virallisesti tunnustetuista ja sovituista koulutusjaksoista ei välttämättä aina

tarvitse maksaa korvausta. Palkkaa tulisi kuitenkin maksaa pidempiaikaisista työharjoitteluista, jotka vastaavat palkattujen työntekijöiden tekemää työtä. Eurobarometri-tutkimuksen mukaan suurin osa harjoittelijoista sai korvauksen työstään ja heillä oli mahdollisuus sosiaaliturvaan ([1]).

1.5 Nuorten asioihin on kiinnitetty viime aikoina enemmän huomiota Euroopan nuorison teemavuoden ja muiden aloitteiden seurauksena. Yksi ehdotuksista on EU-tason nuorisotesti, joka tarkoittaisi kaikkien uusien toimintapolitiikkojen nuoriin kohdistuvien vaikutusten järjestelmällistä arviointia. Ideaa on ajanut Euroopan nuorisofoorumi, ja ETSK antoi siitä lausunnon vuonna 2022. Kuten komitean vuonna 2022 antamassa lausunnossa ([2]) esitetään, ETSK kannattaa voimakkaasti tällaista poliittisen päätöksenteon toimintamallia.

1.6 Covid-19-kriisi ja Ukrainan sota ovat heikentäneet merkittävästi Euroopan taloutta. Vaikka yritykset ovat tehneet parhaansa työpaikkojen säilyttämiseksi, Euroopan kansalaiset ja erityisesti nuoret ovat joutuneet kärsimään tämän seurauksista.

1.7 Työharjoittelusta on tullut nuorille tärkeä portti työelämään. Jotta työnsaanti helpottuisi, työharjoittelun olisi tarjottava laadukasta oppimissisältöä ja asianmukaiset työolot ja -ehdot eikä se saisi korvata tavanomaisia työpaikkoja tai olla edellytys työn saamiselle. Tällä hetkellä etenkin nuoret kantavat yhä enemmän huolta siitä, että terveyskriisi ja Ukrainan sodan seuraukset voivat heikentää työharjoitteluolosuhteita. Komission tavoitteena on arvioida, onko harjoittelun laatupuitteet pantu asianmukaisesti täytäntöön.

2. **Johdanto**

2.1 Vuosi 2022 nimettiin Euroopan nuorison teemavuodeksi, ja ETSK:n lausunnossa teemavuodesta komitea ilmaisi toiveensa siitä, että teemavuodessa keskityttäisiin nuorten kannalta keskeisiin politiikanaloihin ja mentäisiin pelkkiä tapahtumia ja julkisuusmahdollisuuksia pidemmälle. Nuoret ovat ilmaisseet samanlaisia tuntemuksia ja näkemyksiä etenkin sen seurauksena, että teemavuosi käynnistettiin varsin hätäisesti. Nuorten kokemukset työmarkkinoille pääsystä ja niille osallistumisesta ovat selvästi yksi kyseisen sukupolven kannalta kriittisistä poliittisista kysymyksistä sekä kansallisella että Euroopan tasolla.

2.2 Covid-19-pandemian jälkeisessä maailmassa on alettu painottaa työmarkkinoiden muuttuvia tarpeita, uusia työn muotoja, uusia taitoja, työpaikalle palaamisen haasteita ja mahdollista hybridiympäristöä kaikkine mahdollisuuksineen ja riskeineen. Toinen vieläkin tärkeämpi tiedossa oleva seikka on se, että nuoret kärsivät suuresti covid-19-pandemian aikana, ja tämä oli yksi syy siihen, miksi vuosi 2022 nimettiin Euroopan nuorison teemavuodeksi. Nuorilta jäi pandemian aikana kokematta useita kriittisiä välietappeja henkilökohtaisessa ja sosiaalisessa kehityksessään. Samaan aikaan pandemia vaikutti kuitenkin merkittävästi myös nuorten koulutukseen ja heidän osallistumiseensa työmarkkinoille.

2.3 Euroopan unioni toteuttaa useita nuoria koskevia toimintapolitiikkoja, joilla pyritään varmistamaan, että heidät otetaan mahdollisimman kattavasti mukaan yhteiskuntaan ja että he hyötyvät samoista mahdollisuuksista kuin kaikki muutkin yhteiskuntaryhmät. Vuonna 2016 annetussa Bratislavan julkilausumassa EU:n johtajat kehottivat luomaan lupaavan taloudellisen tulevaisuuden kaikille, turvaamaan elämäntapamme ja tarjoamaan nuorille parempia mahdollisuuksia. Sosiaalisten oikeuksien pilarin johdanto-osassa todetaan puolestaan näin: ”huomattavan eriarvoisuuden, pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyden sekä sukupolvien välisen yhteisvastuun kaltaiset haasteet ovat jäsenvaltioissa usein samanlaisia, joskin vaihtelevissa määrin”.

2.4 Keskeinen nuorille suunnattu Euroopan unionin toimintapolitiikka on EU:n nuorisostrategia. Strategian päätavoitteena on parantaa nuorten vaikuttamismahdollisuuksia ja kehittää heidän selviytymiskykyään keskittymällä kolmeen toiminta-alaan: ”sitouttaminen, yhdistäminen ja vaikutusmahdollisuudet”. Strategiassa tunnustetaan, että toimivan demokratian ja koko yhteiskunnan kannalta on elintärkeää, että nuorille tarjotaan väyliä osallistua demokraattiseen elämään. EU:n nuorisostrategiassa pyritään ”Sitouttaminen”-otsikon alla tukemaan nuorten merkityksellistä osallistumista kansalaistoimintaan, talouteen, yhteiskuntaan, kulttuuriin ja politiikkaan. Strategiassa liikkuvuus nähdään nuorten mahdollisuutena

— kehittää ja vahvistaa henkilökohtaisia, sosiaalisia ja kansalaistaitojaan

— kehittää kriittistä ajattelua ja luovuutta

— parantaa työllistettävyyttään

([1]) Äskettäinen Eurobarometri-tutkimus Integration of young people into the labour market with particular focus on traineeships, huhtikuu 2023.

([2]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”EU-tason nuorisotesti” (oma-aloitteinen lausunto) (EUVL C 486, 21.12.2022, s. 46).

— tulla aktiivisiksi Euroopan kansalaisiksi.

2.5 Euroopan nuorisostrategiassa tunnustetaan ennen kaikkea nuorisotyön rooli nuorten vaikutusmahdollisuuksien lisäämisessä ja todetaan, että nuorisotyöstä on ainutlaatuista hyötyä nuorille heidän siirtyessään aikuisuuteen, sillä se tarjoaa nuorille turvallisen ympäristön kasvattaa itseluottamusta ja oppia epävirallisessa yhteydessä ([3]).

2.6 ETSK katsoi, että strategiassa tulisi panostaa monialaisuuteen ja tarkastella nuoria ja heidän tarpeitaan kokonaisvaltaisesti eri politiikanaloilla ja että EU:n uuden nuorisokoordinaattorin tulisi pääasiassa paneutua monialaisen työn vetämiseen. Lisäksi komitea toivoi, että EU:n nuorisopolitiikka sisällytettäisiin talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson prosessiin, jotta huomio kohdennetaan enenevästi toteutukseen, varsinkin monialaisilla sektoreilla ([4]).

2.7 ETSK suositti asettamaan strategiassa korkeat tavoitteet monialaiselle työlle, joka koskee EU:n muita merkityksellisiä toimintapolitiikkoja, kuten työllisyyttä, koulutusta, terveydenhuoltoa, muuttoliikettä ja tasa-arvoa. Lisäksi komitea puhui sen puolesta, että strategiassa kiinnitettäisiin enemmän huomiota nuoria koskeviin työllisyys- ja koulutuskysymyksiin, erityisesti työn tulevaisuudesta käytävään keskusteluun, sekä osaamisen kehittämiseen ja muihin sosiaalisiin kysymyksiin, kuten mielenterveyteen ja tasa-arvoon.

3. **Nuoret, työmarkkinat ja osaaminen**

3.1 Työmarkkinoita tarkasteltaessa nuoret ja heidän työllistymisnäkymänsä saavat yleensä paljon huomiota. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että varhaisilla kokemuksilla työmarkkinoille osallistumisesta voi olla pitkäkestoisia vaikutuksia myöhemmin elämässä. Näin on havaittu tapahtuvan erityisesti koulunkäynnin varhaisen keskeyttämisen kohdalla. On myös huomattava, että lähes 20 prosenttia vammaisista henkilöistä keskeyttää koulunkäynnin, mikä on yli kaksinkertainen määrä muihin 18–24-vuotiaisiin nuoriin verrattuna ([5]). Covid-19-kriisin ja aiemman finanssikriisin yhteydessä huomattiin myös, että talouden häiriöiden ja laskusuhdanteiden vaikutukset kohdistuvat suuressa määrin nuoriin ja he menettävät usein työpaikkansa ensimmäisinä. Tämä johtuu molemmissa tapauksissa siitä, että he työskentelevät muun muassa palvelualoilla ja ovat yliedustettuina epävarmoissa työsuhteissa. ILO on todennut, että valtaosa verkkoalustoilla ja paikallisissa työpaikoissa työskentelevistä on alle 35-vuotiaita ja että nuorten työsuhteet ovat epävarmempia. Kreikassa matkailuala työllistää suurimman osuuden nuorista työntekijöistä, ja pandemia vaikutti heihin valtavasti. Espanjassa, Italiassa ja Portugalissa määräaikaisten työsopimusten osuus nuorten keskuudessa on äärimmäisen suuri (yli 60 prosenttia), mikä voi johtaa nopeasti työttömyyteen kriisitilanteessa.

3.2 Tämänhetkisenä painopisteenä on oltava Euroopan talouden elvyttäminen panemalla kansalliset elpymissuunnitelmat ([6]) johdonmukaisesti täytäntöön ja luomalla olosuhteet, joissa yritykset voivat jälleen kasvaa ja luoda laadukkaita työpaikkoja. Silloin, kun yritykset kärsivät työvoimapulasta, niiden on vaikea löytää osaajia ja niillä on vakavia rekrytointiongelmia, on niiden etujen mukaista hyödyntää kaikkien ihmisten, myös nuorten, potentiaalia.

3.3 Yksi tärkeimmistä turvaa ja uskoa tulevaisuuteen tuovista asioista kaikkien ihmisten mutta erityisesti nuorten elämässä ovat työllistymismahdollisuudet ja niiden edellyttämä osaaminen. Covid-19-pandemian seurauksista ja Ukrainan sodan vaikutuksista eivät ole kärsineet ainoastaan kansalaiset vaan myös yritykset, joiden kyky luoda lisäarvoa ja työpaikkoja ja varmistaa tehokas siirtyminen työtehtävästä toiseen on heikentynyt.

3.4 On havaittavissa, että niillä nuorilla, jotka eivät onnistu siirtymään koulusta tai korkeakoulusta työelämään, voi olla vaikeuksia myöhemmin elämässä. Työttömyys on haaste kenelle tahansa, mutta se voi olla erityisen suuri haaste nuorille, joilla ei ehkä ole samanlaisia verkostoja eteenpäin pääsemiseksi nopeasti muuttuvilla työmarkkinoilla. Jos suhteettoman suuri osuus yhdestä yhteiskunnan ryhmästä on ilman työtä, tämä vaikuttaa myös sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen ja demokraattisiin arvoihin ja voi äärimmäisissä tapauksissa johtaa yhteiskunnalliseen epäjärjestykseen, kuten joissakin kehittyvissä maissa on tapahtunut.

([3]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi Euroopan nuorison teemavuodesta 2022” (COM(2021) 634 final – 2021/0328 (COD)) (EUVL C 152, 6.4.2022, s. 122)

([4]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi Euroopan nuorison teemavuodesta 2022” (COM(2021) 634 final – 2021/0328 (COD)) (EUVL C 152, 6.4.2022, s. 122)

([5]) https://www.disability-europe.net/downloads/1046-ede-task-2-1-statistical-indicators-tables-eu-silc-2018

([6]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Miten voidaan taata säällinen työ nuorille ja varmistaa työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien osallistaminen laatimalla kansallisia elpymissuunnitelmia asianmukaisesti” (oma-aloitteinen lausunto) (EUVL C 152, 6.4.2022, s. 27), työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret sekä kansalliset elpymis- ja palautumissuunnitelmat.

3.5 Siksi on tärkeää nähdä nuorten yhdenvertainen kohtelu työmarkkinoilla osana laajempaa kansalaisvaikuttamisen ja demokraattisen osallistumisen tarvetta. Usein ajatellaan, että nuorten on oltava osa yhteisöä ja osallistuttava esimerkiksi urheilutoimintaan aktiivisina kansalaisina, ja samalla tavalla myös heidän kykynsä ymmärtää roolinsa ja asemansa työmarkkinoilla ja ajaa omia etujaan on tärkeä osa kansalaisuutta. Työmarkkinoiden olisi myös oltava sukupolvien välisen yhteisvastuun alue, jossa työelämä ja yksityiselämä ovat tasapainossa ja jossa ihmiset voivat kokea antavansa oman panoksensa yhteiskunnalle. Nuorisotyöttömyys on rakenteellinen ongelma monissa maissa, mutta toisissa maissa, kuten Espanjassa, maksetaan tukea eläköitymisen lykkäämiseksi (jopa 12 000 euroa) eläkejärjestelmän kestävyyden varmistamiseksi. Tällöin vaarana on, että talous ei hyödynnä nuorten mahdollisesti tarjoamaa suurempaa tuottavuutta, kuten lausunnossa todetaan. Tietyissä työtehtävissä on myös hyvin vaikea jatkaa 65 ikävuoden jälkeen.

3.6 Talouden kannalta korkea nuorisotyöttömyys ja sukupolvien välisten tehokkaiden toimintamallien puuttuminen yritystasolla voivat johtaa tuottavuuden heikkenemiseen, koska nuoria työntekijöitä, jotka tuovat uutta osaamista ja innovaatioita tuotantoprosesseihin, on vähemmän. Suuresta määrästä työttömiä aiheutuu taloudellisia kustannuksia myös valtioille menetettyjen verotulojen sekä sosiaaliturvaetuuksien ja niihin liittyvien järjestelmien kustannusten muodossa. Eurofound on todennut, että työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevista nuorista (NEET) aiheutuvat taloudelliset kustannukset olivat vuonna 2011 noin 153 miljardia euroa. Näitä huolenaiheita pohditaan ETSK:n lausunnoissa ”Epävarma työ ja mielenterveys” ([7]) ja ”Työpaikkademokratia” ([8]). Todettakoon myös, että 25–34-vuotiaiden vammaisten nuorten työttömyysaste on lähes kaksinkertainen verrattuna henkilöihin, joilla ei ole vammaa (18 prosenttia verrattuna 9,7 prosenttiin) ([9]).

3.7 Yksilötasolla nuorisotyöttömyyden vaikutuksia voivat olla esimerkiksi heikko mielenterveys ja puutteellinen hyvinvointi sekä alhaisempi onnellisuuden taso, mikä voi lisätä julkisten terveyspalvelujen kysyntää. Lisäksi nuorten työttömien mahdollisesti kokemat erilaiset sosiaalisen syrjäytymisen muodot lisäävät riskiä yhteiskunnan hajaantumisesta. Työttömyys nuorena lisää työttömyyden todennäköisyyttä myöhemmin elämässä ja vaikuttaa kielteisesti rahamäärään, joka ansaitaan myöhemmin elämässä, jos ja kun työllistyminen on turvattu. Nuoret työttömät kärsivät myös todennäköisemmin osaamisen köyhtymisestä ja sosiaalisen syrjäytymisen eri muodoista. Covid-19-pandemian vaikutuksista nuorten mielenterveyteen on runsaasti tietoa.

3.8 On myös tärkeää puuttua motivaationsa kadottaneiden nuorten työntekijöiden tilanteeseen sekä niiden nuorten tilanteeseen, joilla on suuria vaikeuksia integroitua työelämään. Koulunkäynnin varhainen keskeyttäminen ja muutokset koulunkäynnissä ovat haastavia. Tämän seurauksena nuoret voivat menettää kosketuksen työmarkkinoiden realiteetteihin.

3.9 Yksi keino lisätä nuorten taloudellista aktiivisuutta on motivoida heitä ryhtymään yrittäjiksi tukemalla heidän yrittäjähenkisyyttään, luovuuttaan ja innovatiivisia toimintatapojaan. Euroopan osaamisen teemavuoden toimissa yrittäjyyskasvatus voidaan ottaa kattavasti huomioon ja hyödyntää hyvien käytäntöjen malleja, kuten nuorten yrittäjien ohjelmia ja kilpailuja.

3.10 EU suhtautuu vakavasti nuorisotyöllisyyden haasteeseen. Sen tärkein poliittinen väline on nk. vahvistettu nuorisotakuu. Nuorisotakuun alkuperäisenä tarkoituksena oli varmistaa, että 18–24-vuotiaille nuorille tarjotaan työpaikka, työkokemusta, oppisopimuskoulutusta, koulutusta tai yhdistettyä työtä ja koulutusta määrätyn ajan kuluessa koulunkäynnin päättymisestä tai työttömäksi joutumisesta. Euroopan komissio suositteli, että nuorisotakuuta tarjottaisiin nuorille neljän kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Vahvistetussa nuorisotakuussa kaikki jäsenvaltiot sitoutuvat varmistamaan, että kaikille alle 30-vuotiaille nuorille tarjotaan laadukas työ-, jatkokoulutus-, oppisopimus- tai harjoittelupaikka.

3.11 Jotta voidaan varmistaa tehokas siirtyminen työtehtävästä toiseen, on tarpeen edistyä koulutusuudistuksessa, puuttua osaamisen kohtaanto-ongelmiin ja keskittyä elinikäiseen oppimiseen, aikuiskoulutukseen, uudelleenkoulutukseen ja täydennyskoulutukseen. ETSK panee merkille, että komissio on edistynyt eurooppalaisen koulutusalueen luomisessa, eurooppalaisten puitteiden luomisessa ammatilliseen koulutukseen liittyvälle yhteistyölle ja digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelman soveltamisessa.

3.12 ETSK panee myös merkille komission uuden aloitteen yksilöllisistä oppimistileistä ja erityisesti mikroluotoista ja uudesta korkeakoulupaketista. Nuorten riittävän osaamisen varmistamista ja nuorten opiskelijoiden, harjoittelijoiden ja yrittäjien liikkuvuuden tukemista koskevat tavoitteet ovat nyt saaneet uutta tuulta alleen.

([7]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Epävarma työ ja mielenterveys” (puheenjohtajavaltio Espanjan pyytämä valmisteleva lausunto) (EUVL C 228, 29.6.2023, s. 28).

([8]) Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Työpaikkademokratia” (puheenjohtajavaltio Espanjan pyytämä valmisteleva lausunto) (EUVL C 228, 29.6.2023, p. 43).

([9]) https://www.disability-europe.net/downloads/1046-ede-task-2-1-statistical-indicators-tables-eu-silc-2018

4. **Covid-19-pandemian vaikutukset**

4.1 Eurostatin mukaan covid-19-pandemia on vaikuttanut nuoriin enemmän kuin ikääntyneisiin ihmisiin. Nuorten (15–29-vuotiaat) työllisyysaste EU:ssa laski vuoden 2020 kolmannella neljänneksellä 2,8 prosenttiyksikköä verrattuna pandemiaa edeltäneeseen vuoden 2019 kolmanteen neljännekseen. Vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä tapahtui kuitenkin elpymistä, ja työllisyysaste oli enää 0,1 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä. Verrattaessa vuoden 2020 kolmatta neljännestä vuoden 2019 kolmanteen neljännekseen nuorten työllisyysaste laski kaikissa maissa.

4.2 Eurostat havaitsi myös, että näissä suuntauksissa oli eroja EU:n sisällä. Vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä suurin osa EU:n jäsenvaltioista (16 jäsenvaltiota 27:stä) ei ollut vielä elpynyt täysin, koska nuorten työllisyysaste oli edelleen vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä mitattua tasoa alhaisempi. Suurinta lasku oli Portugalissa, Bulgariassa, Latviassa, Tšekissä ja Puolassa (joissa kaikissa nuorten työllisyysaste oli vähintään kolme prosenttiyksikköä alhaisempi vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä kuin vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä). Sen sijaan eniten työelämässä vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä olevia 15–29-vuotiaita verrattuna pandemiaa edeltäneeseen tilanteeseen oli Irlannissa, Ranskassa ja Sloveniassa (kaikissa vähintään kahden prosenttiyksikön nousu vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä verrattuna vuoden 2019 kolmanteen neljännekseen).

4.3 Eurofound on raportoinut, että huolimatta EU:n ja jäsenvaltioiden poliittisista toimista nuorten tukemiseksi vuoden 2008 rahoituskriisin jälkeen nuoret kärsivät työpaikkojen menetyksistä eniten myös covid-19-kriisin aikana. He olivat yliedustettuina aloilla, joihin pandemiarajoitukset vaikuttivat eniten, ja työskentelivät todennäköisemmin osa-aikaisesti tai määräaikaisilla työsopimuksilla. 12 prosenttia 18–29-vuotiaista, jotka vastasivat vähintään kahdella ”Living, Working and COVID-19” -verkkokyselyn kierroksella, ilmoitti menettäneensä työpaikkansa, ja myös opiskelijoista 12 prosenttia kärsi työttömyydestä. Samankaltaisista vaikutuksista raportoitiin myös säästöjen, mielenterveyden ja köyhyyden osalta.

4.4 Insee-tutkimuksen ([10]) mukaan jo ensimmäinen covid-19-epidemiaan liittynyt sulku keväällä 2020 johti toiminnan supistumiseen ennennäkemättömästi: 73 prosenttia yrityksistä ilmoitti myynnin laskeneen yli 10 prosenttia ja 35 prosenttia yrityksistä ilmoitti myynnin laskeneen yli 50 prosenttia tuona aikana. Kolmasosa yrityksistä oli suljettuna keskimäärin 57 päivää, mikä johtui useimmiten yleisön vastaanottamiseen sovelletuista hallinnollisista rajoituksista (65 prosenttia), mutta myös tarjontaan (8 prosenttia) tai mahdollisuuksiin (7 prosenttia) liittyvistä ongelmista. Toiminnan keskeyttäminen koski pääasiassa niitä toimintoja, joissa asiakaskontaktit ovat läheisimpiä: elintarvike- ja juomapalvelut, majoitus, henkilökohtaiset palvelut, kulttuuri- ja virkistystoiminta sekä lentoliikenne. Syyskuussa 2020 yksi prosentti yrityksistä oli edelleen suljettuna.

4.5 Selviytyäkseen äkillisestä toiminnan supistumisesta yli neljä viidestä yrityksestä haki viranomaisten tarjoamaa tukea: lyhennetty työaika (70 prosenttia yrityksistä), sosiaaliturvamaksujen lykkääminen (53 prosenttia) ja valtion takaamat lainat (41 prosenttia). Elintarvike- ja juomapalveluala (97 prosenttia), autokauppa ja -korjausala (96 prosenttia) sekä majoitusala (95 prosenttia) turvautuivat näihin toimenpiteisiin erityisen usein.

4.6 Vuonna 2021 seurasi pandemian toinen aalto, ja helmikuussa 2022 Euroopan talouteen iski Ukrainassa alkanut sotilaallinen konflikti sekä siihen liittyvät korkeat energian hinnat, raaka-aineiden rajallinen saatavuus ja toimitusketjujen vajeet sekä näihin liittyvä korkea inflaatioaste.

4.7 Näistä tosiasioista huolimatta EU:n sisämarkkinoilla toimivat yritykset tekivät parhaansa työpaikkojen säilyttämiseksi ja uusien työpaikkojen luomiseksi.

4.8 Koulutuksen osalta Euroopan nuorisofoorumi raportoi, että etäopetuksen laatu pandemian aikana oli vaihtelevaa ja että lähes yksi kymmenestä nuoresta opiskelijasta ei päässyt lainkaan osallistumaan kursseille, opetukseen tai kokeisiin. Noin kaksi kolmasosaa opiskelijoista uskoi oppivansa ”hieman vähemmän” tai ”huomattavasti vähemmän”. Syrjäytyneistä nuorista kolme neljäsosaa uskoo oppineensa ”hieman vähemmän” tai ”huomattavasti vähemmän”. Yksilölliset olosuhteet ovat kuitenkin voineet vaihdella huomattavasti. Koulutuksen epävarmuus ja verkko-oppimisen haasteet aiheuttivat nuorille stressiä ja hyvinvointiin liittyviä ongelmia. Vaikka vaikutusten laajuus ei ole selvä, koulutuksen häiriöt aiheuttavat todennäköisesti pitkäaikaisia kielteisiä vaikutuksia työllisyyteen, koulutustuloksiin sekä terveyteen ja hyvinvointiin. On mahdollista, että tilanteella on myös myönteisiä sivuvaikutuksia. Se voi avata oven yhdistetylle koulutusjärjestelmälle, jossa käytetään erilaisia oppimismuotoja ja teknisiä välineitä, jotka ovat kaikkien nuorten, myös vammaisten ja syrjäisillä alueilla asuvien nuorten, saatavilla.

([10]) Ranskan tilasto- ja taloustutkimuslaitos (Institut national de la statistique et des études économiques), https://www.insee.fr/en/statistiques/5018508

4.9 Jotkin covid-19-pandemian dramaattisimmista vaikutuksista ovat kuitenkin kohdistuneet nuorten mielenterveyteen. Masennusoireet, kuten ahdistuneisuus, uupumus, eristyneisyys ja itsemurha-ajatukset ovat lisääntyneet. Tulevaisuus huolettaa. Itävallassa tehdyn tutkimuksen mukaan suurin osa näistä nuorista ei ole saanut minkäänlaista apua. Tämä johtuu siitä, että nuorilta puuttuu tietoa tällaisista mahdollisuuksista, mutta kyse on myös alueellisesta ja taloudellisesta eriarvoisuudesta. Itsemurhasta on tullut Espanjassa nuorten yleisin kuolinsyy. Pandemia on tuonut esiin psyykkistä kärsimystä, ja vuonna 2020 tehtiin 3 941 itsemurhaa, joista 300 oli 14–29-vuotiaiden tekemiä. Julkisilla terveydenhuolto-järjestelmillä ei ole resursseja mielenterveysongelmista kärsivien nuorten auttamiseksi. Irlannissa käynnissä olevan nuoria ja lapsia koskevan pitkittäistutkimuksen viimeisimmät osatulokset ovat osoittaneet, että masennus ja mielenterveyshäiriöt ovat tosiasiallisesti kaksinkertaistuneet nuorten keskuudessa.

4.10 Työmarkkinoilla olevia nuoria, joilla on henkisiä tai fyysisiä toimintarajoitteita, ei missään tapauksessa saisi kohdella muita epäedullisemmin heidän ikänsä perusteella, sen lisäksi tai riippumatta siitä, että heillä on jokin vamma. Huomiota on kiinnitettävä myös syrjäisiltä maaseutualueilta tuleviin ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän kohteeksi joutuneisiin henkilöihin.

4.11 Vammaisten nuorten työllisyyttä koskevat tilastotiedot ovat lisäksi hajanaisia: määrällisiä indikaattoreita, kuten työttömyysastetta, olisi täydennettävä muilla indikaattoreilla, kuten koulutustasolla, tarjottujen sopimusten luonteella (määräaikaiset, toistaiseksi voimassa olevat, tilapäiset), työllisyysasteella yleisessä ympäristössä, tukityöllistämistä kuvaavilla luvuilla tai pitkäaikaistyöttömyysasteella, yhdistettyinä näiden nuorten sosiaalista ja taloudellista tilannetta kuvaaviin tietoihin.

5. **Nuorten yhdenvertainen kohtelu työmarkkinoilla**

5.1 Tasa-arvo on yksi perussopimuksiin ja EU:n perusoikeuskirjaan perustuvista EU:n keskeisistä periaatteista ja oikeuksista, ja se on vahvistettu EU:n johdetussa lainsäädännössä. Yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevat yleiset puitteet asetetaan neuvoston direktiivissä 2000/78/EY ([11]), joka on edelleen tarkoituksenmukainen.

5.2 Nuorten tulevaisuus onkin tärkeä huolenaihe EU:lle, ja on otettava huomioon, että nuorten työmarkkinanäkymät ovat hyvin tärkeällä sijalla heidän kehityksessään. EU:lla on erilaisia politiikkoja ja välineitä, joiden kohteena ovat nuoret ja heidän työmarkkina-asemansa. SEUT-sopimuksen ja toissijaisuusperiaatteen mukaisesti toimivalta monissa näistä kysymyksistä kuuluu jäsenvaltioille, ja siksi tässä tiedonannossa keskitytään niiden toimintapolitiikkoihin.

5.3 Nuoret kärsivät monin tavoin muita ryhmiä enemmän pandemian aikana. Aiheen tärkeyden vuoksi olisi paikallaan tarkastella mahdollisia tähän liittyviä työmarkkinapolitiikan näkökohtia ja näiden tietojen perusteella arvioida, kohdellaanko nuoria jollain tavoin muita epäsuotuisammin pelkästään heidän ikänsä perusteella. Kun otetaan huomioon aiheen potentiaalinen laajuus, on tärkeää selventää, mitä tässä lausunnossa tarkastellaan. Tässä keskitytään tapauksiin, joissa nuoria kohdellaan selvästi ja suorasti epäedullisemmin lainsäädännössä tai toimintapolitiikoissa pelkästään heidän ikänsä perusteella. Väistämättä huomio kiinnittyy erityisesti aloihin, joilta on saatavilla eniten tietoa ja selkeitä katsauksia: vähimmäispalkat, sosiaaliturvaa ja toimeentulotukea koskevat säännöt ja vähemmässä määrin (jo tehdyn työn vuoksi) palkattomat harjoittelut.

6. **Vähimmäispalkat**

6.1 Vähimmäispalkat kuuluvat SEUT-sopimuksen ([12]) ja toissijaisuusperiaatteen mukaisesti jäsenvaltioiden toimivaltaan, mutta Euroopan unioni voi toteuttaa toimenpiteitä ja mm. antaa direktiivejä jäsenvaltioiden yhteistyön edistämiseksi. Valmistellessaan jo hyväksyttyä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2022/2041 ([13]) riittävistä vähimmäispalkoista Euroopan unionissa komissio totesi, että useimmissa jäsenvaltioissa vähimmäispalkka ei ole riittävä ja/tai vähimmäispalkkasuojan kattavuudessa on aukkoja, vaikka vähimmäispalkkasuoja on olemassa kaikissa EU:n jäsenvaltioissa joko lainsäädännön (lakisääteiset vähimmäispalkat) ja/tai työehtosopimusten kautta. Ehdotus perustuu Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariin.

6.2 Direktiivillä pyritään varmistamaan, että EU:n työntekijöitä suojataan riittävällä vähimmäispalkalla, joka mahdollista kohtuullisen elintason riippumatta siitä, missä he työskentelevät. Tähän yleiseen tavoitteeseen pääsemiseksi ehdotuksessa

([11]) Neuvoston direktiivi 2000/78/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000, yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista (EYVL L 303, 2.12.2000, s. 16).
([12]) SEUT-sopimuksen 153 artiklan 2 kohdan a ja b alakohta.
([13]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2041, annettu 19 päivänä lokakuuta 2022, riittävistä vähimmäispalkoista Euroopan unionissa (EUVL L 275, 25.10.2022, s. 33).

vahvistetaan puitteet, joilla parannetaan vähimmäispalkkojen riittävyyttä ja työntekijöiden pääsyä vähimmäispalkkasuojan piiriin. Nämä tavoitteet ovat merkityksellisiä sekä lakisääteisten vähimmäispalkkajärjestelmien että työehtosopimusneuvotteluihin perustuvien järjestelmien kannalta. Direktiivillä pyritään saavuttamaan nämä tavoitteet siten, että otetaan huomioon kansalliset järjestelmät, kansallinen toimivalta, työmarkkinaosapuolten riippumattomuus ja sopimusvapaus ja kunnioitetaan niitä kaikkia.

6.3 Vähimmäispalkat ovat yksi niistä osa-alueista, joilla nuorten eriarvoinen kohtelu jäsenvaltioissa on varsin yleistä. Nuoret ovat erityisen riippuvaisia vähimmäispalkasta, sillä Euroopan nuorisofoorumin mukaan useampi kuin joka neljäs nuori saa vähimmäispalkkaa, kun aikuisilla vastaava osuus on yksi kymmenestä. Osassa jäsenvaltioita on käytössä nuorten vähimmäispalkka, joka on tietyillä ikäryhmillä aina alempi kuin yleinen vähimmäispalkka. Toisissa jäsenvaltioissa taas vähimmäispalkkalainsäädäntöä ei sovelleta alle 18-vuotiaisiin. Näin on Belgiassa, Ranskassa, Irlannissa, Luxemburgissa, Saksassa, Maltassa ja Alankomaissa. Ranskan säännökset eivät välttämättä ole niinkään ikäsidonnaisia, mutta ne vaikuttavat epäsuorasti moniin nuoriin. Oppisopimuskoulutukseen sovelletaan muita alennettuja tasoja, mutta niitä ei käsitellä tässä lausunnossa, ja ne määritetään yleensä työmarkkinaosapuolten välisellä sopimuksella. Myös Yhdistyneessä kuningaskunnassa nuorille voidaan maksaa vähimmäispalkkaa vähemmän. Yksityiskohtaiset tiedot ovat liitteessä.

6.4 Nuorisopalkoissa ei oteta huomioon nuorten oikeutta saada samaa palkkaa samasta työstä, ja ILO:n tutkimukset ovat toistuvasti osoittaneet, että ne ovat myös tehottomia nuorten työllisyysasteen parantamisessa. Ydinasia on sama palkka samasta työstä. Nuorisojärjestöt ovat kuulleet nuorilta, että he ovat saattaneet työjakson jälkeen valvoa tai kouluttaa itseään vanhempia samaa työtä tekeviä kollegoita, mutta saaneet silti alempaa palkkaa, tai heitä on näiden säännösten vuoksi jopa saatettu pyytää siirtymään valvontatehtäviin alemmalla palkalla kuin muita kollegoita.

6.5 Vaikka nuoret saavat näissä jäsenvaltioissa ajaa autoa, äänestää ja liittyä armeijaan ja heitä kohdellaan aikuisina kaikissa muissa suhteissa, heillä ei ole oikeutta saada täyttä aikuisten vähimmäispalkkaa. Alankomaissa nuorten vähimmäispalkat ovat nuorimmassa ikäryhmässä jopa 30 prosenttia aikuisten vähimmäispalkkoja pienemmät, mikä on suuri este nuorten mahdollisuudelle itsenäiseen elämään ja kohtuulliseen elintasoon. Vaikka EU julisti vuoden 2022 nuorison teemavuodeksi, lainsäädäntöprosessissa sovitussa poliittisessa kannassa ei otettu merkittävästi huomioon nuoria koskevia eroavuuskysymyksiä.

6.6 ILO:n hiljattain tekemässä meta-analyysissä tarkasteltiin 43:a vuoden 1990 jälkeen julkaistua tieteellistä artikkelia, ja siinä todettiin, että ylivoimaisesti suurimmassa osassa tapauksista vähimmäispalkkojen vaikutus nuorisotyöllisyyteen on joko olematon tai hyvin vähäinen. Joissakin tapauksissa nuorten vähimmäispalkan korottaminen jopa paransi nuorten työllisyysastetta. Euroopan komissio esitteli direktiiviin liittyvässä vaikutustenarvioinnissa Portugalia, Belgiaa ja Alankomaita koskevia tutkimustuloksia, joiden mukaan nuorten vähimmäispalkat eivät vaikuta merkittävästi nuorten työllisyysasteeseen.

7. **Työttömyyskorvaukset**

7.1 Toinen osa-alue, jolla nuorten kohtelu voi olla erilaista, ovat työttömyyskaudet. Tämäkin asia ja eritoten korvausmäärät, maksukaudet ja kriteerit kuuluvat pääasiassa jäsenvaltioiden toimivaltaan. Kansalliset järjestelmät ovat hyvin monimuotoisia ja monimutkaisia eri puolilla Eurooppaa. On kuitenkin tapauksia, joissa nämä erot vaikuttavat esimerkiksi työllisyyteen ja vapaaseen liikkuvuuteen EU:ssa. Nuoret saattavat myös olla työttömyysetuusjärjestelmissä muita epäedullisemmassa asemassa, koska he eivät ole täyttäneet näistä järjestelmistä hyötymiseen vaadittuja maksuaikoja.

7.2 Näiden järjestelmien lisäksi jäsenvaltiot myöntävät sosiaaliavustuksia, jotka vaihtelevat huomattavasti, ja myös sosiaaliturvajärjestelmät kuuluvat kansalliseen toimivaltaan. Osa niistä on tarveharkintaisia, osa ei. Ikä tekee kuviosta lisäksi melko monimutkaisen, eivätkä nämä maksut ja tämä lausunto voi antaa täyttä kokonaiskuvaa tilanteesta. Odotusajat ja kesto vaihtelevat väistämättä, samoin kuin monet muut tekijät. Tarvitaan ehdottomasti parempia ja selkeämpiä tietoja, jotta voidaan tehdä lisätutkimuksia. Seuraavassa muutamia lyhyitä huomioita:

— Joissakin järjestelmissä on erityisjärjestelyjä yli 45-vuotiaille tai muille ikäryhmille. Pienessä joukossa maita odotusajat ovat lyhyempiä alle 25-vuotiaille.

— Ruotsissa etuussummat, joita maksetaan työmarkkinapoliittisiin ohjelmiin osallistuville nuorille työttömille (18–24-vuotiaat), jotka saavat työllistymistukea (aktivitetsstöd) ja joille kuuluu oikeus työttömyysetuuksiin, pienenevät työttömyyskorvausjärjestelmän säännösten mukaan muille maksettuja summia nopeammin.

— Luxemburgissa myönnetään 36 viikon odotusajan jälkeen avustus, jonka suuruus on 18-vuotiaille 70 prosenttia ja 16–17-vuotiaille 40 prosenttia lakisääteisestä vähimmäispalkasta (salaire social minimum ranskaksi). Odotusaikaa voidaan lyhentää 26 viikkoon, jos hakija opiskelee.

— Irlannissa myönnetään 18–24-vuotiaille, jotka eivät asu itsenäisesti, työnhakijan avustus (Job Seekers Allowance), joka on noin 60 prosenttia aikuisille annettavasta avustuksesta. Täysi määrä maksetaan niille, jotka osallistuvat asiaankuuluville kursseille ja koulutukseen.

8. **Palkattomat harjoittelut**

8.1 Euroopan parlamentti on kehottanut kieltämään palkattomat harjoittelut, ja Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on todennut, että puutteet Belgian lainsäädännössä mahdollistavat nuorten hyväksikäytön ilmaisena työvoimana palkattoman harjoittelun kautta. Euroopan nuorisofoorumin tekemän yhteisen valituksen johdosta tehdyssä komitean päätöksessä todettiin, että Belgian nykyiset työsuojelutarkastusjärjestelmät eivät tarjoa riittävää suojaa haavoittuvassa ja heikossa asemassa oleville nuorille työntekijöille.

Jäsenvaltioiden sääntelykehyksissä on yleisellä tasolla ja erityisesti sääntelyn tiukkuudessa suuria eroja sekä harjoittelutyyppien että jäsenvaltioiden välillä. Joissakin jäsenvaltioissa harjoittelulle ei ole oikeudellista määritelmää.

8.2 Vuonna 2013 annetulla neuvoston suosituksella harjoittelun laatupuitteista pyritään varmistamaan, että harjoittelu helpottaa tehokkaasti siirtymistä koulutuksesta työelämään ja parantaa siten nuorten työllistymismahdollisuuksia. Ehdotuksessa annetaan ohjeita, joilla voidaan varmistaa laadukas oppimissisältö ja asianmukaiset työehdot.

8.3 Palkattomia työharjoitteluja voidaan pitää työjaksoina samaan tapaan kuin palkallisten työntekijöiden työskentelyjaksoja, kun ne eivät liity viralliseen ja nimenomaiseen koulutus-, vapaaehtoistyö- tai työnvälitysprosessiin.

8.4 Vaikka työkokemus ja kokemuksiin pohjautuva oppiminen ovat erittäin tärkeitä nuorille, jotka aloittavat työmarkkinoilla, palkattomaan harjoitteluun puuttumista vaativat tahot katsovat, että liian monet nuoret ovat palkattomien harjoittelujen ja huonolaatuisten työkokemusten kierteessä, mikä aiheuttaa tälle ikäryhmälle huomattavaa pettymystä työmarkkinoihin.

8.5 Euroopan nuorisofoorumi on tutkinut tiettyjä maita ja niiden palkattomia harjoitteluja koskevia toimintapolitiikkoja. Ranskassa harjoitteluja säännellään tiukasti, ja niitä voidaan toteuttaa vain virallisten opetussuunnitelmien puitteissa. Enintään kahden kuukauden pituinen harjoittelu osana koulutusta voi olla palkatonta. Romaniassa harjoitteluja säännellään tarkasti erityislainsäädännöllä. Harjoittelijat saavat 50 prosenttia vähimmäispalkasta. Palkattomat harjoittelut avoimilla työmarkkinoilla ovat laittomia, vaikkakin sääntöä kierretään usein.

8.6 Avoimilla työmarkkinoilla tarjottavia harjoitteluja ei ole määritelty tai säännelty lainsäädännössä eivätkä ne myöskään ole yleisiä Kroatiassa, mutta muunlaisia harjoitteluja on tarjolla ja niitä säännellään. Bulgariassa palkattomat harjoittelut, joita toteutetaan erityisen harjoitteluja koskevan lainsäädännön ulkopuolella, ovat laillisia ja yleisiä. Harjoitteluja koskevan lainsäädännön mukaisissa avoimien työmarkkinoiden harjoitteluissa harjoittelijoilla on oikeus vähintään kansalliseen vähimmäispalkkaan.

8.7 Itävallassa avoimilla työmarkkinoilla harjoitteluista olisi teoriassa maksettava korvaus alakohtaisten työehtosopimusten mukaisesti. Avoimilla työmarkkinoilla tarjottavat harjoittelut voivat kuitenkin lain mukaan olla palkattomia, jos ne luokitellaan koulutukseksi. Tätä tapahtuu usein. Palkaton työskentely on laitonta Irlannissa. Lakia ei kuitenkaan usein sovelleta harjoitteluihin, sillä palkattomat harjoittelut ovat yleisiä ja usein niistä ilmoitetaan julkisesti.

Bryssel 15. kesäkuuta 2023.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Oliver RÖPKE

LIITE ([1])

Taulukko

Vähimmäistasoa alemmat palkat tietyissä EU:n jäsenvaltioissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa tammikuussa 2021

Maa	Työntekijäryhmät	Prosenttia täydestä palkasta	Vähimmäispalkkataso vuonna 2021 (euroina, ellei toisin mainita)
Belgia	Enintään 16-vuotiaat työntekijät (ilman opiskelijasopimusta)	70	1 138 / kuukausi
	17-vuotiaat työntekijät (ilman opiskelijasopimusta)	76	1 236 / kuukausi
	18-vuotiaat työntekijät (opiskelijasopimuksella)	82	1 333 / kuukausi
	19-vuotiaat työntekijät (opiskelijasopimuksella)	88	1 431 / kuukausi
	20-vuotiaat työntekijät (opiskelijasopimuksella)	94	1 528 / kuukausi
Ranska	15–16-vuotiaat työntekijät, joilla on alle kuuden kuukauden kokemus alalta; alle 16-vuotiaat kesätyöntekijät	80	1 244 / kuukausi
	17-vuotiaat työntekijät, joilla on alle kuuden kuukauden kokemus alalta	90	1 399 / kuukausi
	Ammatilliseen pätevöitymiseen tähtäävällä vuorottelusopimuksella ([1]) työskentelevät nuoret iän ja aiemman pätevyyden mukaan	55–100	855–1 555 / kuukausi
	Oppisopimuskoulutuksessa olevat iän, virkaiän ja sovellettavan alakohtaisen sopimuksen mukaan	27–78	420–1 213 / kuukausi
	Harjoittelijat ([2])	—	3,70/tunti
	Vammaiset työntekijät, jotka työskentelevät tällaisten työntekijöiden osallistamiseen erikoistuneissa keskuksissa	55–100	855–1 555 / kuukausi
Saksa	Vähimmäispalkkaa ei sovelleta alle 18-vuotiaisiin.	—	550/kuukausi
Irlanti	Alle 18-vuotiaat työntekijät	70	7,14/tunti
	18-vuotiaat työntekijät	80	8,16/tunti
	19-vuotiaat työntekijät	90	9,18/tunti
Latvia	Rikoksesta tuomitut (tuomiota vankilassa suorittavat)	50	250/kuukausi

([1]) Muokattuna lähteestä: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef21015en.pdf

Maa	Työntekijäryhmät	Prosenttia täydestä palkasta	Vähimmäispalkkataso vuonna 2021 (euroina, ellei toisin mainita)
Luxemburg	Yli 15- mutta alle 17-vuotiaat työntekijät	75	1 651 / kuukausi; 9,55/tunti
	Yli 17- mutta alle 18-vuotiaat työntekijät	80	1 762 / kuukausi 10,18/tunti
	Kouluttamattomat yli 18-vuotiaat työntekijät	100	2 202 / kuukausi 12,73/tunti
Malta	Alle 17-vuotiaat työntekijät	95	171/viikko
	17-vuotiaat työntekijät	96	174/viikko
Alankomaat	15-vuotiaat työntekijät	30	505/kuukausi
	16-vuotiaat työntekijät	34,5	581/kuukausi
	17-vuotiaat työntekijät	39,5	666/kuukausi
	18-vuotiaat työntekijät	50	842/kuukausi
	19-vuotiaat työntekijät	60	1 011 / kuukausi
	20-vuotiaat työntekijät	80	1 348 / kuukausi
	21-vuotiaat työntekijät	100	1 685 / kuukausi
Portugali	Oppisopimuskoulutuksessa ja työharjoittelussa olevat työntekijät	80	621/kuukausi
	Vammaiset työntekijät	50	388/kuukausi
Yhdistynyt kuningaskunta	Alle 18-vuotiaat työntekijät	47,6	4,15 Englannin puntaa (4,62 euroa) / tunti
	18–20-vuotiaat työntekijät	52,2	4,55 Englannin puntaa (5,06 euroa) / tunti
	21–24-vuotiaat työntekijät	74	6,45 Englannin puntaa (7,17 euroa) / tunti
	Alle 19-vuotiaat oppisopimuskoulutettavat tai vähintään 19-vuotiaat oppisopimuskoulutuksen ensimmäisenä vuonna	94	8,20 Englannin puntaa (9,12 euroa) / tunti

([1]) Ranskassa nämä sopimukset antavat nuorille työntekijöille mahdollisuuden hankkia ammattipätevyys ja edistävät heidän ammatillista integroitumistaan tai uudelleen integroitumistaan.
([2]) Voi olla palkatonta, jos kesto on alle kaksi kuukautta.

Huomautukset: Saksa ei ole sisällyttänyt tuntipalkkoja tai niiden vertailua vähimmäispalkkatasoihin. Tämä johtuu siitä, että vähimmäismäärä lasketaan kuukautta eikä tuntia kohti. Oppisopimuskoulutuksesta maksettavaa korvausta ei katsota palkaksi Saksassa. Oppisopimuskoulutukseen sisältyy opiskeluaika. Oikeudellisesti oppisopimuskoulutuksesta maksettavat korvaukset ovat verrattavissa korkeakouluopiskelijoiden stipendeihin. – = ei sovelleta.

Lähde: Eurofoundin yhteyshenkilöverkosto, kansallisten virallisten lähteiden perusteella.